

WSPOMAGANIE ROZWOJU MOWY W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Czym jest mowa?

Mowa oraz umiejętność porozumiewania się są bardzo istotne w życiu człowieka. Porozumiewanie odbywa się za pomocą języka. Każdy człowiek potrzebuje sprawnej komunikacji z drugim człowiekiem. To właśnie komunikacja jest tą nadrzędną funkcją mowy.

Poziom językowej komunikacji w dużej mierze wpływa na sukcesy edukacyjne, zawodowe oraz stosunki z innymi ludźmi.

Mowa dziecka wpływa nie tylko na rozwój społeczny, ale również intelektualny.

Komponenty mowy:

- język,
- tekst,
- odbiór mowy wraz z jej zrozumieniem (odbiór słuchowy, wzrokowy, dotykowy)

Warunki prawidłowego rozwoju mowy

Aby rozwój mowy przebiegał prawidłowo musi być spełnione bardzo dużo warunków. Zależy od czynników endogennych, ale i egzogennych.

- analizator słuchowy,
- analizator wzrokowy,
- analizator kinestetyczny,
- analizator motoryczno- kinestetyczny,
- centralne ośrodki mowy,
- rozwój umysłowy,
- obwodowy narząd mowy,
 - układ oddechowy,
 - układ fonacyjny,

Czynniki egzogenne:

- środowiskowe (zależy w jakim środowisku dziecko dorasta, z jakim modelem słownictwa się spotyka),
- inne (choroby, infekcje, alergie, napromieniowanie, wirus, przyjmowane leki. Oprócz tych bodźców istotne są też bodźce prenatalne oraz okołoporodowe)

Zanim przejdziemy do dalszej części artykułu warto sobie przypomnieć z wcześniejszego tekstu (umieszczonego w zakładce kącik logopedyczny) etapy rozwoju mowy.

Od czego dziecko zaczyna nabywać mowę?

Najistotniejszym etapem jest słuchanie mowy, ale również obserwowanie twarzy osoby mówiącej. Co jest czynnikiem motywującym dziecko do mówienia? Mówienie do dziecka! Przede wszystkim musimy zadbać o dobry wzorzec. Czyli model językowy (słownictwo, forma, nastrój, kontakt wzrokowy, szacunek i partnerski stosunek, atmosfera, postawa, styl wychowawczy, reagowanie, bodźcowanie, eliminacja).

Co może nas niepokoić?

Przede wszystkim jeżeli dziecko będzie przez nas niezrozumiałe. Mówi za cicho, za głośno, z dziwną barwą, tonem. Wszystko to, co wydaje nam się nienaturalne. Na pewno powinien zaniepokoić

nas wystający język w trakcie mówienia, ale także podczas prac manualnych, jeżeli dzieci milczą oraz kiedy funkcja słuchowa wydaje nam się nieprawidłowa. Tak więc, jeżeli słyszymy, że nasze dziecko mówi nieco inaczej niż jego rówieśnicy to możemy z nim przeprowadzić w formie zabawy szereg różnorodnych ćwiczeń usprawniających mowę.

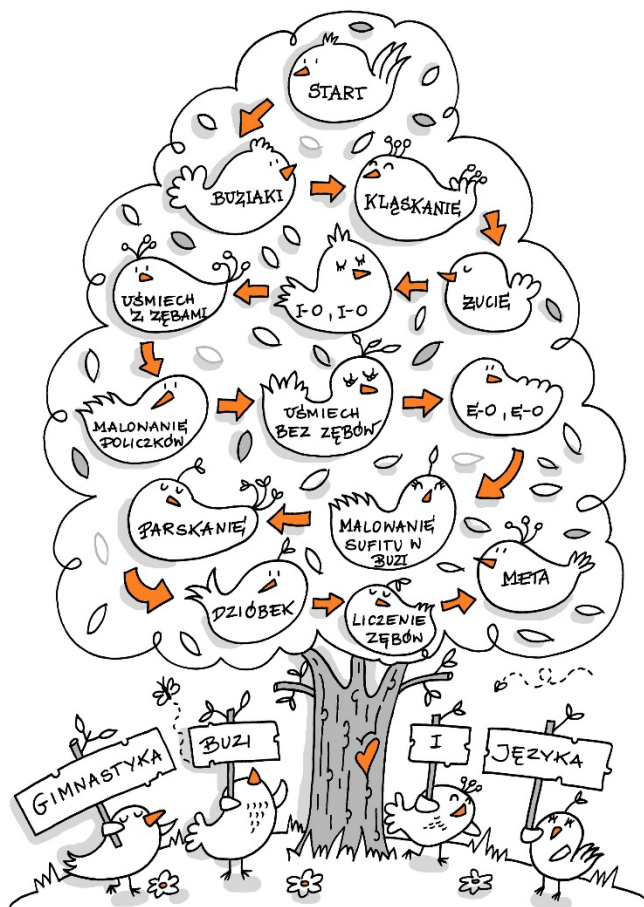
Jak wspomagać mowę dziecka przedszkolnego?

Zanim jednak przystąpimy do zabaw, należy pamiętać o pewnych zasadach:

- zabawy powinny być dla dziecka przyjemnością i zabawą,
- cel zabawy powinien być uświadomiony i w miarę możliwości realizowany konsekwentnie,
- stopień trudności powinien być dostosowany do wieku i możliwości dziecka, a czas ich trwania dostosowany do wydolności,
- ćwiczenia wymagają systematyczności i wytrwałości,
- do zabaw wykorzystujemy lustro, w którym dziecko może obserwować twarz swoją i opiekuna.

1. Usprawnianie narządów mowy (kilka ćwiczeń we wcześniejszym artykule).

- Pozwólmy dzieciom żuć twarde pokarmy, zlizywać z talerza, pić z kubka.
- Smakowite ćwiczenia – zlizywanie nutelli z łyżeczki, lizanie loda, ssanie tictaca itp..
- Karty, na których widać różne układy ust i języka, np. tego rodzaju: <https://www.logopestka.pl/kwieciste-minki-karty-do-cwiczen1-buzi-i-jezyka/>
- „Drzewko” – zamalowywanie ptaszka po wykonanym ćwiczeniu

- Zaznaczanie poprzez postawienie krzyżyka ćwiczenia, które udało się wykonać

**Lista zadań do wykonania dla dzieci i rodziców z cyklu:
"Gimnastyka buzi i języka"**

- Podzielcie na sylaby słowo "jarzębina" i podskoczcie tyle razy, ile jest sylab
- Spróbujcie dotknąć językiem czubek nosa.
- Kłaskajcie jak koniki przeskakując z nogi na nogę.
- Policzcie czubkiem języka górne zęby.
- Zróbcie zabawną minę.
- Wypowiedzcie zaklęcie: "tda, tdo, tde, tdu!"
- Zróbcie zabawną minę.
- Miaskaj językiem o podniebienie.
- Śpiewajcie "la, la, la, la", tańcząc!
- Miaskaj językiem o podniebienie.
- Zdmuchnijcie z ręki piórko.
- Chrumkajcie jak świnki.
- Cmokajcie.
- Zróbcie rybi pyszczek z warg – zamykajcie go i owierajcie.
- Nadymajcie policzki.
- Machając rękami, naśladowajcie odgłos wydawany przez sowę: "Hu, hu, hu".
- Zróbcie wdech nosem, a wydech ustami.

2. Ćwiczenia oddechowe, które dobrze jest wykonać po ćwiczeniach artykulacyjnych

- Dmuchanie balonu,
- Dmuchanie baniek mydlanych,
- Chuchanie na wiatraczek,
- Przenoszenie za pomocą słomki małych fragmentów papieru.
- Dmuchanie piłki ping-pongowej do „bramki”,
- „Rakiety i statki kosmiczne” np. te ze strony <https://kreatywnadzungla.pl/2017/09/odlotowa-zabawa-cwiczenia-oddechowe-wspierajace-rozwoj-mowy-dziecka.html>

3. Ćwiczenia i zabawy słuchowe

- „Rozpoznawanie dźwięków” – na początek omawiamy ilustracje, aby mieć pewność, że dzieci wiedzą co to jest. Włączamy odgłosy, a dzieci odgadują, do którego obrazka pasuje. Na koniec próbują je naśladować.

- Poruszamy się jak dany pojazd i wypowiadamy podobny dźwięk.
- „Odszukiwanie par” – potrzebujemy do tego ćwiczenia jajka po Kinder niespodziance (minimum 8 sztuk). Do każdej pary daje to samo, np. do dwóch cukier, do dwóch pieniążki, do dwóch groch itp. Dzieci mają za zadanie podczas potrząśnięcia nimi znaleźć parę.
- „Gazeta” – rodzic za plecami zgniata, rozprostowuje, urywa, uderza, porusza kartka gazety. Dziecko ma za zadanie odgadnąć co w danym momencie robi rodzic.
- Odszukiwanie w pokoju bardzo cicho grającej, np. komórki.

4. Ćwiczenia lewopółkulowe

- Sekwencje – wzór z dwóch elementów, później z trzech: układamy, np. klocek, auto, klocek, auto, klocek, auto... Dziecko ma za zadanie: 1. Odwzorować poniżej, 2. Dokończyć sekwencje, 3. Uzupełnić sekwencje.
- Szeregi – ułożenie obrazków od natężenia jakiejś cechy, np. od najmniejszego do największego, od najjaśniejszego do najciemniejszego, uzupełnianie obrazka.
- Relacje – dobrać do obrazka cień: łatwa wersja- jeden cień, trudna wersja -kilka cieni różniących się elementami.

5. Ćwiczenia motywujące do mówienia

- Kości opowieściowe – rzucanie wcześniej przygotowanymi kostkami z obrazkami i wymyślanie opowiadania.

- Gra „Dobble”

- Opowiadanie co widać na obrazku.
- Rysowanie na kartce, np. co przeżyły na wakacjach. Następnie opowiadanie o tym, co narysowały.

6. Zabawy sensoryczne

- Zabawa foremkami w piasku, wydobywanie z piasku małych elementów za pomocą szczypców. Segregowanie wg kategorii.
- „Deptanie” po różnych fakturach i powierzchniach.
- Rysowanie palcami z wykorzystaniem różnych substancji.
- Zabawy paluszkowe.
- Lepienie z plasteliny.
- Odgadywanie kształtów rysowanych na plecach.

Wszystkie zabawy wykonujemy razem z dzieckiem każdego dnia, przez kilka minut przed lustrem. Jeśli dziecko odmawia współpracy, nie ma efektów lub pojawiają się jakieś wątpliwości warto udać się na konsultację do logopedy.